

SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

Curs acadèmic: 2005/2006

Professora: Margarida Massot

Departament: Pedagogia Sistemàtica i Social

1. Contribució de la matèria a la formació dels futurs pedagogs i pedagogues

L'adquisició d'un marc teòric general ampli permet entendre, interpretar i valorar críticament les relacions existents entre educació i societat des d'una perspectiva sociològica. L'adquisició de les competències i continguts específics a través de l'assignatura proporciona les habilitats suficients per al desenvolupament del perfil professional del futur pedagog i pedagoga, en tant que l'anàlisi i la reflexió sociològiques han de permetre pensar sobre nosaltres mateixos com a persones i com a societat, a més de relacionar i vincular els fets socials més rellevants amb l'àmbit socioeducatiu des d'una perspectiva crítica i normativa.

2. Objectius, continguts i competències a assolir

Objectius	Continguts	Competències que s'hi relacionen
<p>1. Analitzar i comprendre les relacions bàsiques entre l'educació i la societat. Els sistemes educatius i les polítiques educatives</p> <p>2. Analitzar el context en el que la i el pedagog realitzarà la seva activitat professional</p>	<p>1. Sociologia i sociologia de l'educació.</p> <p>2. La sociologia de l'educació com una de les perspectives d'anàlisi de les i els pedagogs</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De la societat industrial a la societat de la informació 2. Anàlisi de les 4 darreres lleis d'educació: LGE, LOGSE, LOCE, LOE 3. Anàlisi sociològic del sistema educatiu 4. Currículum i professorat, entre la reproducció i la transformació 5. L'educació a la societat de la informació 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Conèixer la realitat social i educativa i prendre posició respecte a fets socials rellevants. ■ Analitzar críticament la complexitat de la societat actual. ■ Saber utilitzar els coneixements teòrics per comprendre situacions educatives i donar-hi resposta ■ Analitzar i interpretar diferents teories i polítiques educatives ■ Analitzar i interpretar les lleis educatives i el mateix sistema educatiu
<p>3. Conèixer els conceptes bàsics i les principals teories sociològiques aplicades a l'anàlisi del fet educatiu</p>	<p>3. Els processos de socialització i els agents socialitzadors. Conceptes bàsics</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El fet educatiu com a fenomen social. Funció social de l'educació 2. Socialització i educació 3. Naturalesa social de la persona 4. Socialització primària i secundària: infància, adolescència i adultesa com a construccions socials 5. La família i el procés de socialització 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Conèixer la realitat social i educativa i prendre posició respecte a fets socials rellevants. ■ Saber utilitzar els coneixements teòrics per comprendre situacions educatives i donar-hi resposta ■ Analitzar críticament la complexitat de la societat actual.

	6. L'escola, transmissió de normes i valors. Currículum manifest i currículum ocult 7. Els mitjans de comunicació	
4. Analitzar i reflexionar, des de la perspectiva sociològica, realitats educatives concretes: contextos exclusors per raons de gènere, ètnia, classe i edat 5. Comprendre, analitzar i valorar críticament la pròpia tasca educativa des de la perspectiva del perfil professional de la i el pedagog i les seves competències professionals	4. Desigualtats socials i educació 1. classisme: classe social i desigualtats educatives 2. racisme: xenofòbia, multiculturalisme i educació 3. sexisme: gènere, , coeducació i educació 4. edisme, aportacions de la sociologia de l'educació a la crítica de l'edisme	<ul style="list-style-type: none"> ■ Desenvolupar un mètode d'estudi i e treball adaptable i flexible. Saber organitzar i autoregular el propi treball ■ <i>Utilitzar hàbits de treball personal amb fonts diverses d'informació i potser contradictòries</i> ■ <i>Analitzar críticament el treball personal i posar les mesures per millorar-lo</i> ■ <i>Utilitzar hàbits de treballar en equip</i> ■ Dominar suficientment la llengua castellana i catalana per parlar, escoltar, llegir , escriure i interaccionar ■ Estructurar missatges (orals, escrits o audiovisuals) i saber-los adequar als mitjans tecnològics perquè garanteixin una comunicació coherent, eficaç i comprensible ■ Integrar les TIC en el procés del desenvolupament acadèmic ■ <i>Adoptar una actitud i un comportament ètic i obrar d'acord als principis deontològics de la professió</i>
6. Conèixer les principals teories sociològiques aplicades a l'anàlisi del fet educatiu	5. Coneixement dels principals corrents clàssics i actuals <u>1. Teoria sociològica clàssica:</u> <ul style="list-style-type: none"> ■ Llibertat i determinisme: <i>Montesquieu</i> ■ Positivisme: ordre i progrés: <i>Condorcet, Saint Simon, Comte</i> ■ Liberalisme i sociologia: <i>Tocqueville i Mill</i> ■ Conflicte social i emancipació humana ; <i>Marx i Engels</i> ■ Evolucionisme, <i>Darwin i Spencer</i> ■ La determinació social de la consciència, <i>Durkheim</i> ■ Racionalitat, història i modernitat, <i>Weber</i> 2. Teoria sociològica contemporània <ul style="list-style-type: none"> ■ Del Funcionalisme a l'estructuralisme: <i>Merton, Parson</i> ■ Models de reproducció social: <i>Althusser, Bourdieu, Passeron, Bowles, Gintis, ...</i> ■ Marxismes i sociologia crítica de l'educació: <i>Bernstein, Apple, Willis</i> ■ 4.2 4 Teoria de l'acció comunicativa i teories educatives dialògiques: <i>Habermas, Giddens, Beck, Freire, Giroux</i> ■ La deconstrucció de les ciències socials i de l'educació: <i>Derrida, Foucault, Lyotard,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>Revisar i seleccionar fonts d'informació</i> ■ <i>Discriminar la informació rellevant de la que no ho és</i> ■ <i>Utilitzar criteris suficients per a l'anàlisi</i> ■ <i>Interpretar teories i polítiques educatives</i>

2. Pla de treball i hores estimades

1. Ensenyament-Aprenentatge presencial	2. Ensenyament-Aprenentatge dirigit	3. Ensenyament-Aprenentatge autònom
---	--	--

Activitats realitzades a l'aula sota la direcció de la professora		Activitats realitzades fora de l'aula sota la direcció de la professora		Activitats realitzades per l'estudiant fora de l'aula	
Estudiant	Professora	Estudiant	Professora	Estudiant	Professora
<ul style="list-style-type: none"> exposició de la professora exposicions dels estudiants individuals o grupals exposicions convidats debats, seminaris treball en grup cine fòrum examen 		<ul style="list-style-type: none"> treballs individuals i en grup lectures orientades tutories: presencials i virtuals fòrums virtuals 		<ul style="list-style-type: none"> estudi personal: preparació exàmens, organització d'apunts i/o material recerca d'informació lectures ampliació tutories lliures: individuals o en grup 	
+		protagonisme de la professora		-	
-		protagonisme de l'estudiant		+	

		distribució de tasques i hores estimades			
E-A presencial	professora	<u>explicació:</u> <ul style="list-style-type: none"> tema 2, tema 3 tema 4 tema 5 	<u>examen</u>	<u>seminaris</u> ¹ : <ul style="list-style-type: none"> tema: 2.1 tema: 3.3 tema: 5.1 	<u>cine fòrum</u> <ul style="list-style-type: none"> tema 3.3, 3.4, 3.5, 3.6 tema 4.1, 4.2, 4.3, 4.4
	74 h	40 h	2 h	24h	8h
	estudiant	<ul style="list-style-type: none"> assimila pren notes, planteja dubtes, qüestions complementàries 	<ul style="list-style-type: none"> resol 	<ul style="list-style-type: none"> presenta, debat contrasta 	<ul style="list-style-type: none"> pren notes debat contrasta sintetitza
56 h	40 h	2 h	6 h	8 h	
E-A dirigit	professora	<u>treball de síntesi</u> ²	<u>lectures orientades</u>	<u>fòrum virtual</u>	
	38	30 h	4 h	4 h	
	estudiant	<ul style="list-style-type: none"> busca documents contrasta debat resol exposa 	<ul style="list-style-type: none"> analitza críticament sintetitza valora 		
70 h	40 h	28 h	2 h		
E-A autònom	professora	<ul style="list-style-type: none"> tutories i atenció alumnes preparació classes preparació d'exàmens coordinació altres professors 			
	50 h				

¹ Desdoblament de grups

² treball en petit grup

	estudiant	<ul style="list-style-type: none"> ▪ estudi personal: ▪ preparació d'exàmens i autorganització del material 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tutoria lliure 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ recerca informació 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lectures d'ampliació
	24 h	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 10 h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 10 h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 h

- total hores professora: 162
- total hores estudiant: 150

4. Avaluació i acreditació dels aprenentatges

E-A	Criteris d'avaluació continuada	opció A	opció B
presencial	1. assistència i participació activa a les classes teòriques i pràctiques (seminaris, debats). <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>l'assistència als seminaris és obligatòria</i> 	40%	35%
	2. prova escrita al final de l'exposició teòrica del temari <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>l'examen és de resposta múltiple</i> 		
dirigit	3. elaboració i presentació de treballs individuals i en grup <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>dins dels terminis acordats i publicats</i> ▪ <i>els treballs en grup han de complir els criteris bàsics del treball en grup o en equip</i> 	40%	35%
autònom	4. tutories presencials i virtuals, i participació als fòrums virtuals <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>es valora la iniciativa</i> 	10%	10%
	5. valoració conjunta de les activitats indicades a la fitxa d'autoregulació dels aprenentatge i de les competències assolides <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>es valora la iniciativa i la responsabilitat per la feina ben feta</i> 	10%	10%
	6. autoinforme d'avaluació		10%³

6. Materials

- dossier de textos seleccionats: teoria sociològica clàssica, *penjat a la Web*
- dossier de textos seleccionats: lleis educació, nivells instrucció, *penjat a la Web ...*
- fitxes d'autoregulació de l'aprenentatge, *penjades a la Web*
- guia per al treball en seminari, *penjada a la Web*
- guia per a les lectures recomanades, *penjada a la web*
- guia per als treballs en grup, *penjada a la Web*
- selecció de vídeos
- calendari d'activitats pràctiques, *penjat a la Web*
- programa de l'assignatura, *penjat a la Web*

Bibliografia

---

³ opcional

A. Manuals

- Almeida, J.(1995) **Sociologia de l'educació**. Ariel. Barcelona
- Bonal, X (1998) **Sociologia de l'educació**. Paidós. Barcelona
- Fernández Enguita, M. (1999) **Sociologia de l'educació**. Ariel. Barcelona
- Flecha, R., Gómez, J., Puivert, L. (2001). **Teoría sociológica contemporánea**. Paidós,. barcelona
- García León, et alt, (1993) **Sociologia de l'educació**. Barcanova. Barcelona
- Gil, F (1994) **Teoría sociológica de la educación**. Amaruru. Salamanca
- Giner, S. (2001) **Teoría sociológica clásica**. Ariel . barcelona
- Rotger, JM. (1990) **Sociologia de l'educació**. UB, UAB, EUMO, Barcelona
- Taberner, J. (1997) **Teoría y sociología de la educación**. U de Córdoba

B. Temari general

- Alexander, JC. (1995) **Las teorías sociológicas desde la segunda guerra mundial**. Gedisa. Barcelona
- Archenti, N. Aznar, L. (1987) **Actualidad del pensamiento sociopolítico clásico**. Eudeba. Buenos Aires
- Appel, M. ,Beane, JA. (1997) **Escuelas democráticas**. Morata. Madrid
- Beck, U. (2002) **La sociedad del riesgo total**. S: XXI. Madrid
- Beck-Gernsheim, E, Butler. J., Puivert, L. (2001) **Mujeres y transformaciones sociales**. El Roure. Barcelona
- Bejar, H. (1993) **La cultura y yo**. Alianza. Madrid
- Beltran, M. (1991) **La realidad social**. Tecnos. Madrid
- Berger, Pl., Luckmann, T. (1988) **La construcción social del conocimiento**. Herder. Barcelona
- Berstein, B. (1990) **Poder, educación y conciencia**. El Roure. Barcelona
- Castells, M. (1998) **La era de la información. Economía, sociedad y cultura**. Alianza U. Madrid
- Castells, M., Flecha, R., Freire, P. Giroux, H., Macedo, D., Willis, P., (1994) **Nuevas perspectivas críticas en educación**. Paidós, Barcelona
- CIREM (1994) **Èxit i Fracàs Escolar a Catalunya**. Fundació Jaume Bofill. Barcelona
- Delors, J. (1996) **L'educació: hi ha un tresor amagat a dins**. Unesco. Barcelona
- Durkheim, e. (1991) **Educació i sociologia**. Eumo. Capellades
- Elboj, C., Puigdemívol, I., Soler, M. Valls, R: (2002) **Comunidades de aprendizaje. Transformar la educación**. Graó. Barcelona
- Elster, J. (2000). **Alquimias de la mente. Racionalidad y emociones**. El Roure. Barcelona
- Fernandez Enguita, M. (1997) **La escuela e examen**. Pirámide. Madrid
- Fernández Enguita, M. (2001) **Educación en tiempos inciertos**. Morata. Madrid
- Flaquer, LL. (1998) **El destino de la familia**. Ariel. Barcelona
- Freire. P. (1970) **Pedagogía del oprimido**. S. XXI. Madrid
- Freire, P. (1997) **A la sombra de este árbol**. El Roure. barcelona
- Gil, F. (1996) **Sociología del profesorado**. Ariel. Barcelona
- Giroux, HA: (2001). **Cultura, política y práctica educativa**. Graó. Barcelona
- Giroux, HA. (1996). **Placeres inquietantes**. Paidós. barcelona
- Goikoetxea, J. , García, J. (1997) **Ensayos de pedagogía crítica**. Popular. Madrid

- Habermas, J. (1999). **La inclusión del otro. Estudios de teoría política.** Paidós. Barcelona
- Ibañez, J. (1996) **El regreso del sujeto.** S XXI. Madrid
- Imbernon, P. (1999) **La educación en el s. XXI. Los retos del futuro inmediato.** Graó. Barcelona
- Meirieu, Ph. **Frankenstein educador.** Laertes. Madrid
- Puigvert, L. (2001). **Las otras mujeres.** El Roure. Barcelona
- Subirats, M. (1998) **Con la diferencia. Las mujeres frente al reto de la autonomía.** Icaria. Barcelona
- Subirats, M., Brullet, C. (19988) **Rosa y azul.** La transmisión de los géneros en la escuela mixta. Instituto d ela mujer. Madrid
- Touraine, A. (1997) *¿Podremos vivir juntos? Iguales y diferentes.* PPC. Madrid
- Vasquez, A. Martinez, I. (1996) **La socialización en la escuela.** Una perspectiva etnográfica. Paidos. Barcelona
- Willis, P. (1998) **Cultura viva.** Materials de joventut, n. 10. Diputació de Barcelona. Barcelona
- Willis, P. (1998) **Aprendiendo a trabajar.** *Cómo los hijos de la clase obrera consiguen trabajos de la clase obrera.* Akal.
- Whitty, G., Power, S., Halpin, D. (1999) **La escuela, el estado y el mercado.** Morata. Madrid
- Wolf, M. (1982) **Sociologías de la vida cotidiana.** Cátedra. Madrid